

Att tolka relationella processer när förstadedeltagaren är implicit. Om relationell betydelse i svenska konstruktioner med opersonligt predikat.

Kajsa Thyberg, Göteborgs Universitet

Author keywords: Systemisk-funktionell grammatik, Relationella processer, Konstruktioner med opersonligt predikat, Svenska

Abstract: Enligt systemisk-funktionell grammatik kan relationell processbetydelse innebära att det finns en beskrivande eller en identifierande relation mellan två deltagare (Halliday & Matthiessen 2014:259 ff.; Andersen & Holsting 2015:137 ff., Holmberg & Karlsson 2006:89 f.). Analysen av hur denna relation är beskaffad behöver därmed grunda sig på att två deltagare är grammatiskt realiserade. I svenska konstruktioner med opersonligt predikat och predikativ, beskrivs predikationsbasen i Svenska Akademiens grammatik (1999) som implicit med hänvisning till "vädret, tiden, situationen i största allmänhet" (SAG 3:359). Exempel på sådana konstruktioner är: det blir snart ljus igen, nu är det din tur, det är söndag idag, det blir nog åska snart (ibid.). Hur den här typen av konstruktioner kan beskrivas inom SFG:s modell för transitivitet är därmed en fråga som kräver en närmare utredning, med förhoppningen att öka SFG-modellens metodiska tillämplighet på svenska.

I mitt föredrag presenterar jag ett förslag till hur konstruktioner med opersonligt predikat och predikativ kan förstås och analyseras i termer av relationell, attributiv och relationell, identifierande processbetydelse. I förslaget antar jag att en implicit förstadedeltagare finns i dessa konstruktioners betydelse, och jag diskuterar hur relationen i några utvalda fall kan tänkas vara beskaffad. Jag diskuterar även skillnader gentemot existentiell processbetydelse, som enbart inkluderar en deltagarroll och som kan realiserar på ett strukturellt likartat sätt som en del av de aktuella konstruktionerna. Föredragets innehåll utgör en del av mitt avhandlingsprojekt, där syftet är att undersöka hur olika svenska konstruktioner med icke-referentiellt "det" realiserar ideationell, interpersonell och textuell betydelse.

Referenser

Andersen, Thomas H. & Alexandra Holsting 2015. Teksten i grammatikken. Odense: Syddansk Universitetsforlag.

Halliday, Michael A.K. & Christian M.I.M. Matthiessen 2014. Halliday's Introduction to Functional Grammar. 4. uppl. London/New York: Routledge.

Holmberg, Per & Anna-Malin Karlsson 2006. Grammatik med betydelse. Uppsala: Hallgren & Fallgren.

SAG = Ulf Teleman, Staffan Hellberg & Erik Andersson 1999. Svenska Akademiens grammatik. Stockholm: Norstedts Ordbok.